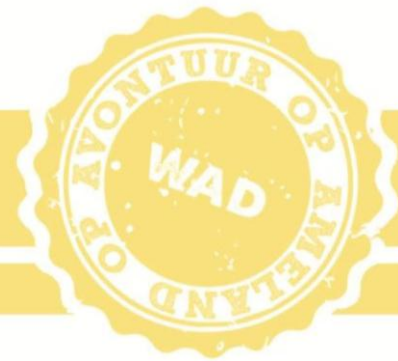

OP HET WAD

Op Wadexcursie

Tim en Tamara gaan op wadexcursie met wadgids Jan Bloem van het Natuurcentrum. Hij is een echte Amelander, die al heel wat uren met laagwater op het wad heeft rondgezworven. Dat is best bijzonder, want met vloed, zes uur eerder heeft hier nog twee meter water gestaan en zouden ze koppie onder gaan. Tim en Tamara weten wel dat het klopt. Jan Bloem vertelt dat ze hier bij eb in vier uur zouden kunnen oversteken naar de vaste wal. Tim vraagt verbaasd: “Waar is dat water dan gebleven, nu het eb is?” Jan vraagt hem eens goed na te denken: is het naar de maan? Of naar de evenaar?” “Nou nee,” zegt Tim, “het kan eigenlijk maar naar één kant gaan: naar de Noordzee!” Wie of wat heeft die verplaatsing van het water dan veroorzaakt? Hoe komt het dat 2 meter water lijkt te verdwijnen in het niets? De tweeling weet van opa Sippelaar dat het de aantrekkingskracht van de maan is, die de verplaatsing van water veroorzaakt over de zeeën en oceanen. Het is een complete waterberg, die nu weg is, maar over zes uur weer terug komt. Stel je voor dat ze nu in Vlissingen bij zee zouden staan. Tamara denkt dat het daar nu misschien hoog water is. “Dat klopt precies”, zegt Jan Bloem. “Als het in Noord-Nederland eb is, dan is het in Zuid-Nederland bij Vlissingen hoog water.”

Ze gaan het trapje van basalt af bij Buren en lopen op de zeebodem.

“Het barst hier van het leven”, zegt Jan Bloem. De kinderen kijken om zich heen, waar dan? De wadgids wijst op de honderdduizend witte puntjes, de zeepokken op de basaltblokken. “Let op”, zegt Jan. “Ik ga een vraag stellen en hierna kun je bijna iedere vraag met dit woord beantwoorden. Waar leven zeepokken van?”

“Plankton”, weet Tamara. En daar leven ook de mossels en de alikruiken van die onder de basaltblokken te vinden zijn. ‘Rock en Roll-schelpen’ noemt

Jan Bloem ze. “Neem ze maar eens in je hand en dan schudden.” Als Tim en Tamara hun handen weer openen zijn de alikruikjes een stukje naar buiten gekropen. “Ze denken dat het weer vloed wordt”, vertelt wadgids Jan. “Dan bewegen ze in het water en wordt het tijd om

te eten. We hebben ze gefopt.” Ze waden een geul door en gaan het wad op. Voor zich zien ze vier lepelaars, op zoek naar voedsel in een geul verderop.

Hoopjes zand van de wadpier.

Het valt het de kinderen meteen op, de gekronkelde hoopjes zand: pierenhoopjes. Ze zijn zo kunstig gedraaid door de wadpier. Hij eet plankton, maar dat zit vol zand. De wadpier poept dat vervolgens weer uit. Om hem te kunnen zien moet Jan Bloem graven met de greep met vier lange tanden. Daar komt hij uit te voorschijn, je ziet zijn U-vormige gang in het zand en de klei nog zitten. De wadpier past daar precies in, hij beweegt zijn bovenkant om plankton te eten en schuift dan met zijn achterkant naar boven om te poepen. “Hij komt niet uit dit gangetje in de bodem tevoorschijn”, vertelt Jan. “Dat is namelijk levensgevaarlijk. Dan wordt zo’n pier onmiddellijk opgevreten door een vogel of bij hoog water door een vis. Vogels en ook vissen letten heel goed op waar de wadpier zijn achtereind naar boven brengt om te poepen. Dan weten ze waar hij zit en is hij toch nog de klos. Maar hij heeft ook daar weer een kunstje op gevonden. Hij kan zijn staart van zich afschudden en laat weer een nieuw staartstuk aangroeien.” Hebben de kinderen enig idee hoeveel wadpiereen leven in de Nederlandse waddenzeebodem? “Zo’n 9 miljard”, schat wadgids Jan.

Wormen komen uit een ei!

De kinderen krijgen een visnetje waarmee ze op zoek gaan naar wat er leeft in het zeewater. Ze staan verbaasd. Ze vangen namelijk een partijtje groene snotterbellen. “Jullie hebben geluk”, zegt wadgids Jan. “In het voorjaar vind je van die eikapsels, het zijn eitjes van de gespikkelde dieseltreinworm. In het Natuurcentrum heb ik weleens zo’n eikapsel onder de microscoop gehouden. Er zaten tussen de 100 en 150 kleine puntjes in. Piepkleine babywormpjes.” Opeens ontdekt Jan wat harige uitsteeksels in de bodem. Als hij graaft met de greep dan komt er een koker uit gemaakt van zand, waarin een slimme worm leeft de zandkokerworm. Om zich te beschermen tegen vissen en vogels heeft hij een koker gemaakt van zand, waarin hij zich omhoog kan bewegen als hij plankton wil eten en naar beneden als er gevaar dreigt. Slim bekeken!

Lekker in de paella: de kokkel.

Bij het graven ontdekken ze ook een eetbare hartschelp. Het is de kokkel, weten ze, de bekendste schelp. “Kun de schelp zo eten?” vraagt de wadgids. Daar moeten Tim en Tamara om lachen. Jan peutert met zijn zakmes de schelp open en daar komt het weekdier tevoorschijn. Tim wil wel even zo’n weekdier voelen, maar Tamara niet. “Je kunt de kokkel koken”, weet ze. “Dan gaat de schelp gemakkelijk open, net als bij de mossel.”

Jan vertelt: “Stel dat we de kokkel bij hoog water zouden zien, dan zou je iets opvallen. Om te eten heeft hij dan namelijk twee snorkeltjes een beetje uit zijn schelp geschoven. Door de ene neemt hij water op, door de andere spuugt hij afvalstoffen weer naar buiten. Zijn twee

kleppen van de schelp heeft hij maar een klein stukje open. Zo krijgen vissen en vogels hem niet te pakken.”

Garnalen, rond- en platvisjes en een krab.

Er zit nog meer in het netje: een garnaaltje bijvoorbeeld. “Ah, dat is interessant”, zegt wadgids Jan. “Zien jullie die grote voelsprietten? Als je er goed naar kijkt, lijken ze wel op een kreeft. Dat is geen wonder want de garnaal, maar ook de kreeft en de krab komen uit de familie van de kreeftachtigen.” De kinderen vangen een joekel van een krab, die schuin aan hun voeten voorbij rent. “Je kunt tamelijk gemakkelijk zien of een krab een mannetje of een vrouwtje is”, vertelt Jan en hij draait de krab met de onderkant voor. “Heeft de krab een smal, spits onderlijf als een vuurtoren, dan is het een mannetje. Maar als het breed en rond is, zoals een bijenkorf, dan is het een vrouwtje. Onder die bijenkorf houdt ze de eieren verborgen.”

Plotseling zien ze twee krabben, die rondrennen terwijl de een bovenop de ander vastzit. “Die zijn verliefd”, lacht Jan. “Zo’n krabbenmannetje kan wel 14 dagen samen met zijn vrouwtje bovenop elkaar rondrennen, dat lijkt me een hele klus.”

De laarzen van Tim en Tamara zijn inmiddels vol zeewater gelopen, maar ze merken het niet eens. Pas als ze het visnetje terug willen geven, merken ze het op. Tamara ontdekt een echt zeesterretje. “Die wilde ik het allerliefste vinden,” vertelt ze, “maar ik was het vergeten.” Het zeesterretje neemt ze in een potje zeewater mee naar huis, maar ze zal hem vanavond weer terugbrengen. Dat moet ze aan wadgids Jan beloven.